

บทที่ 4

การบริหารเกี่ยวกับระเบียบวินัย

ขอบข่ายเนื้อหา

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบุคลากรหลายฝ่ายมาอยู่ร่วมกัน นับตั้งแต่ผู้บริหาร ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนนักเรียน การที่มีคนเป็นจำนวนมากมาอยู่ร่วมกันและจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมอันเป็นภาระหน้าที่ของสถาบันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความประพฤติปฏิบัติ และข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันในการประพฤติปฏิบัติ ดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในส่วนของโรงเรียนนั้น นักเรียนนับว่าเป็นบุคลากรกลุ่มใหญ่ที่สุดและยังเป็นกลุ่มบุคลากรที่อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงพัฒนาซึ่งจะเป็นผลส่งกระทบไปถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะแสดงออกมาซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้บางอย่างขัดกับแนวทางที่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนรวม ในฐานะที่โรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการสอนนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งการเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ได้รับประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ นั้น นอกจากจะต้องจัดการเรียนการสอนตามปกติ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ แล้ว การเสริมสร้างให้นักเรียนรู้จักเคารพกฎระเบียบ กติกาต่าง ๆ ของสังคมก็นับว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงการดำเนินการเกี่ยวกับระเบียบวินัยในโรงเรียน ซึ่งจะต้องจัดดำเนินการทั้งในด้านการเสริมสร้างความเป็นระเบียบวินัยของนักเรียนเพื่อให้เป็นประชาชนที่มีความสามารถ มีคุณภาพของสังคมรวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับระเบียบวินัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างปกติสุข และศึกษาหาความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล

ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดดำเนินการในทุก ๆ ด้านของโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงงานด้านการบริหารเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนด้วย การที่นักเรียนในโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามระเบียบที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องที่แสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารด้วย

ในส่วนของการบริหารเกี่ยวกับระเบียบวินัยในโรงเรียนนั้น ในที่นี้จะกล่าวถึงด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความหมายของระเบียบวินัย
2. ความจำเป็นของระเบียบวินัย
3. ขอบเขตของระเบียบวินัยในโรงเรียน
4. ประเภทของระเบียบวินัยในโรงเรียน
5. หลักทั่วไปในการรักษาวินัยของโรงเรียน
6. สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านระเบียบวินัย
7. การแก้ปัญหาและพฤติกรรมในการรักษาระเบียบวินัย
8. ผู้บริหารโรงเรียนกับระเบียบวินัย

จุดประสงค์

หลังจากได้ศึกษาบทนี้แล้วนักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. บอกความหมายของระเบียบวินัยได้
2. ระบุความจำเป็นของระเบียบวินัยทั้ง 2 ข้อได้
3. บอกขอบเขตของระเบียบวินัยในโรงเรียนได้
4. ระบุประเภทของวินัยที่ใช้อยู่ในโรงเรียนได้
5. อธิบายหลักทั่วไปในการรักษาวินัยของโรงเรียนได้
6. วิเคราะห์สาเหตุแห่งการกระทำผิดวินัยของนักเรียนได้
7. บอกแนวทางในการแก้ปัญหาทางวินัยได้
8. ระบุแนวทางการป้องกันการกระทำผิดทางวินัยได้
9. อธิบายบทบาทของผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ได้
  - 9.1 แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร
  - 9.2 อำนาจของผู้บริหารในการลงโทษนักเรียน
10. สรุปสาระสำคัญของเอกสารที่เป็นฐานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ฉบับได้

สาระสำคัญ

1. ระเบียบวินัยเป็นกฎข้อบังคับที่โรงเรียนวางไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนให้อยู่ในความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ระเบียบวินัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต และช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพอันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน
3. ขอบเขตของระเบียบวินัยในโรงเรียนนั้นครอบคลุมถึงระเบียบวินัยส่วนบุคคลและระเบียบวินัยส่วนรวม
4. วินัยที่ใช้อยู่ในโรงเรียนอาจแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ วินัยเฉียบขาดแบบทหาร วินัยแบบดำเนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนและวินัยที่เกิดขึ้นจากการรู้จักความรับผิดชอบและเกียรติของตนเอง
5. หลักสำคัญในการรักษาวินัยของโรงเรียนคือทุกฝ่ายจะต้องยอมรับและเข้าใจตรงกัน การรักษาระเบียบวินัยต้องกระทำอย่างมีเหตุผลสม่ำเสมอ ยุติธรรมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และการลงโทษทางวินัยต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์
6. การกระทำผิดวินัยของนักเรียนอาจมีสาเหตุเกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง กลุ่มเพื่อน สภาพทางครอบครัว สภาพของโรงเรียน ระบบการบริหารโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ตลอดจนสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม
7. ในการแก้ปัญหาทางวินัยนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจความต้องการของนักเรียน และกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันจะต้องปรับปรุงแก้ไขสภาพการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดั่งงามอยู่เสมอ โรงเรียนจะต้องพยายามจัดบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสมติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบวินัยให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
8. การป้องกันปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยเป็นการวางรากฐานในเรื่องระเบียบวินัยที่ดีและเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติด้วยความละเอียดสุจริตเพื่อผลประโยชน์ในระยะยาว การป้องกันการทำความผิดทางวินัยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน สิ่งยั่วยุต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน

9. การดำเนินการเพื่อการรักษาวินัยของโรงเรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองนักเรียน
10. ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจในการลงโทษนักเรียนที่ทำผิดวินัย ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบและประกาศของทางราชการ

เนื้อหา

4.1 ความหมายของระเบียบวินัย

ระเบียบวินัยเป็นแบบแผนของความประพฤติที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นไว้เพื่อให้สมาชิกในโรงเรียนควบคุมตนเอง ถ้านักเรียนในโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามระเบียบที่กำหนดไว้ ก็ย่อมมีผลทำให้สมาชิกทุกคนของโรงเรียนอยู่กันอย่างสงบสุขโดยไม่มีผู้ใดก่อความหึงหวนครูและนักเรียนย่อมมีเวลาในการเรียนการสอนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ไม่ต้องมัวเสียเวลาอยู่กับการอบรมสั่งสอน อันเนื่องมาจากนักเรียนกระทำผิดระเบียบวินัยที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคนอาจจะมีความคิดเห็นในเรื่องวินัยแตกต่างกัน บางท่านเข้าใจว่าวินัยหมายถึง ความสามารถที่จะควบคุมความประพฤติของนักเรียน บางท่านอาจเข้าใจว่าวินัยหมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งหรือกฎข้อบังคับของโรงเรียน บางท่านอาจเข้าใจว่าหมายถึง การลงโทษนักเรียน โดยสรุปในอดีตอาจกล่าวได้ว่า วินัยหมายถึง การทำโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดไปจากแบบแผนของโรงเรียน วินัยเป็นกฎข้อบังคับให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมและเป็นของดีงาม ในปัจจุบันความคิดเรื่องระเบียบวินัยเปลี่ยนแปลงไปมาก วินัยจะเป็นกระบวนการให้การศึกษาอย่างหนึ่งเพื่อที่จะปรับปรุงและส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน ถึงแม้ว่าวินัยอันจะเกี่ยวข้องกับกฎหรือข้อบังคับของโรงเรียน แต่ไม่ใช่เป็นการขู่บังคับ วินัยตามแนวคิดปัจจุบันจะเน้นในด้านให้นักเรียนควบคุมตนเอง มีวินัยในตนเองและรู้จักปกครองตนเอง นักการศึกษาในปัจจุบัน (Lester W. Anderson and Lauren A Vandyke 1963:408) ยอมรับว่า วินัยยังคงเกี่ยวข้องกับการสร้างกฎข้อบังคับ แต่ก็เน้นในการศึกษาเพื่อให้เกิดวินัยในตนเอง วินัยในโรงเรียนตามแนวคิดนี้ จึงอาจมีคุณลักษณะดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2521 : 49)

1. พฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นการควบคุมตนเอง
2. อำนาจที่ใช้น่าจะขึ้นกับหลักของเมตตาธรรมมากกว่าที่จะขึ้นกับตัวบุคคล
3. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งหรือระเบียบ ควรจะขึ้นกับความเข้าใจในเหตุผลมากกว่าที่จะยอมรับโดยปราศจากเหตุผล
4. กิจกรรมของโรงเรียนและประสบการณ์ในชั้นเรียน ควรจะสร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและปรารถนา
5. ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนนั้น ควรจะคำนึงถึงภูมิหลังของนักเรียนด้วย

นอกจากนี้ นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้อธิบายความหมายของระเบียบวินัยไว้ต่าง ๆ กัน กล่าวคือ ระเบียบวินัย หมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบแบบแผนหรือข้อบังคับต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ คือนักเรียนที่ได้มองเห็นแล้วว่า การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่สร้างขึ้นไว้และตัวเองเห็นชอบด้วยนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำซึ่งความสงบเรียบร้อยและนำมาซึ่งความสุข ความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคนในสังคมนั้น สมาชิกทุกคนในสังคมเห็นชัดว่า การที่แต่ละคนมุ่งที่จะทำอะไรตามใจชอบนั้น ในที่สุดก็จะก่อความไม่สงบขึ้น สังคมนั้นจะกลายเป็นสังคมที่ป่าเถื่อน ไร้ระเบียบไร้ศีลธรรม ระเบียบวินัยจึงเป็นอำนาจที่จะรักษาความเป็นธรรมให้เกิดแก่ทุกคน (พนัส หันนาคินทร์ 2513 : 196)

เมื่อกล่าวถึงระเบียบวินัย คนทั่วไปมักจะหมายถึงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามหรือบางที่โรงเรียนก็ยังไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นความคาดหวังของครูว่า นักเรียนควรวางตัวหรือประพฤติตนอย่างนั้นอย่างนี้ทั้งในห้องเรียนในบริเวณโรงเรียนและนอกห้องเรียน รวมความว่า นักเรียนจะต้องวางตนตามที่ครูคาดหวังอยู่ตลอดเวลา เมื่อนักเรียนทำอะไรผิดไปจากความคาดหวัง ครูก็คือว่า ทำผิดระเบียบวินัย การรักษาระเบียบวินัยของครูก็คือ การเขียนตหรือขูให้นักเรียนกลัว ต่อมาเมื่อนิยามของการเขียนตนักเรียนหมดไปครูก็หมดหนทางรักษาระเบียบวินัย (ภิญโญ สาธร 2519 : 198-199)

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับระเบียบในโรงเรียน หมายถึง การดูแลควบคุมบังคับให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามระเบียบคำสั่ง ทั้งของโรงเรียนและของทางราชการ คือ กระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งสิ่งที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามที่ประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมา (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 128)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ระเบียบวินัยนั้นเป็นกฎข้อบังคับที่โรงเรียนวางไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนให้อยู่ในความเป็นระเบียบเรียบร้อยซึ่งแต่เดิมวินัยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษขู่บังคับหรือการรักษาวินัยในโรงเรียน แต่ในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับวินัยเปลี่ยนแปลงไปซึ่งนอกจากจะต้องรักษาวินัยแล้วยังต้องสร้างความเป็นระเบียบวินัยให้กับนักเรียนด้วย อันหมายถึง การฝึกฝนจิตใจ กริยาท่าทาง ทักษะคิดในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับวินัยของตนเองและวินัยสำหรับส่วนรวม ทั้งนี้ เพื่ออบรมปณิธานและเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่สมบูรณ์แบบอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมประเทศชาติต่อไป

4.2 ความจำเป็นของระเบียบวินัย

ระเบียบวินัยและการรักษาระเบียบวินัยมีความจำเป็นและความสำคัญต่อนักเรียนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง ความเป็นระเบียบวินัยของนักเรียน สถานที่ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ จะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าพัฒนาของบุคคลและสังคมนั้น ดังนั้น การเสริมสร้างระเบียบวินัย การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนและสังคมต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งความจำเป็นในการรักษาระเบียบวินัยนั้น พอสรุปได้ดังนี้ (เชาวน์ มณีวงษ์ 2527 : 168)

1. ระเบียบวินัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต เมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ รู้จักใช้สิทธิและเสรีภาพและความรับผิดชอบอย่างถูกต้อง นักเรียนรักษาระเบียบวินัยดีเมื่อขณะศึกษาอยู่ในโรงเรียนย่อมมีผลหรือส่งผลตามไปเมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้าและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. ระเบียบวินัยช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน หากขาดระเบียบวินัยเสียแล้ว การดำเนินงานของโรงเรียนก็จะเต็มไปด้วยอุปสรรคจนกระทั่งไม่สามารถดำเนินงานให้ได้ดี ที่สุดผลเสียก็จะตกอยู่กับนักเรียนและโรงเรียน นั่นหมายถึงสังคมประเทศชาติในที่สุด จะเห็นได้ว่าวินัยเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตนเองที่ละน้อย โดยครูจะเป็นผู้ชี้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการปกครองตนเองและปลูกฝังอยู่เสมอจนเป็นอุปนิสัยต่อไป

4.3 ขอบเขตของระเบียบวินัยในโรงเรียน

ขอบเขตของระเบียบวินัยในโรงเรียนจะกว้างขวางเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านอันประกอบด้วยปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียนรวมทั้งขนาดและประเภทของสถานศึกษา สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมและประเทศชาติอย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปขอบเขตของระเบียบวินัยอาจแบ่งแยกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (เชาวน์ มณีวงษ์ 2527 : 169)

1. ระเบียบวินัยเกี่ยวกับความประพฤติทั่วไปของนักเรียน เช่น การแต่งกายสะอาด ถูกระเบียบ การมาโรงเรียนทันตามเวลาที่กำหนด การพูดจาไพเราะ สุภาพ การไม่ติดยาเสพติด ฯลฯ

2. ระเบียบวินัยเกี่ยวกับความประพฤติในชั้นเรียน เช่น การไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ต่อครูอาจารย์ และต่อทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน การแสดงพฤติ-

กรรมไม่รบกวนเพื่อนขณะเพื่อนทำงาน การแสดงพฤติกรรมสนใจเรียน สนใจร่วมกิจกรรม และสนใจทำงานที่ครูมอบหมายให้เสร็จเป็นอย่างดี เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ขอบเขตของระเบียบวินัยในโรงเรียนนั้นครอบคลุมถึงระเบียบวินัยส่วนบุคคล อาทิเช่น การแต่งกาย การพูดจา และระเบียบวินัยส่วนรวม อันได้แก่ การควบคุมความประพฤติที่จะมีผลกระทบต่อส่วนรวม เป็นต้น ซึ่งทางโรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อเสริมสร้างและรักษาระเบียบวินัยทั้งสองด้านให้กับนักเรียนด้วย

4.4 ประเภทของวินัยที่ใช้อยู่ในโรงเรียน

ประเภทของวินัยที่ใช้อยู่ในโรงเรียนและสถานศึกษาโดยทั่วไปนั้นอาจแยกออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (พนัส หันนาครินทร์ 2513 : 198-200)

1. วินัยเฉียบขาดแบบทหาร ตามแนวคิดนี้ถือว่า นักเรียนยังไม่มีความคิดรู้จักรับผิดชอบ จึงจำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งและระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ถ้าใครทำผิดก็จะได้รับโทษ วินัยแบบนี้ใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือ นักเรียนทำดีเพราะกลัวจะถูกลงโทษ ซึ่งถ้านักเรียนทำดีจนเคยชินแล้วก็จะติดเป็นนิสัยต่อไป อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ก็มีทั้งผู้เห็นด้วยและคัดค้าน กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยอ้างว่า การบังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามซึ่งอาจเป็นไปด้วยความไม่สมัครใจนั้น ผิดหลักการประชาธิปไตย และบางครั้งการลงโทษทางวินัยอาจผิดพลาดขัดกับข้อเท็จจริง อันเป็นผลให้นักเรียนเกิดความกดดัน การที่นักเรียนต้องทำตามระเบียบวินัยโดยไม่รู้คุณค่า จะทำให้กลายเป็นคนที่ไม่รู้จักคิด

2. วินัยแบบดำเนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน

วินัยที่ดีน่าจะเป็นวินัยที่เกิดจากความรู้จักผิดชอบชั่วดีในส่วนตัวของนักเรียนเอง เมื่อนักเรียนได้กระทำสิ่งที่ตนสนใจแล้วปัญหาเรื่องวินัยก็จะไม่เกิด ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพยายามจัดดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียน แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมด้วย

3. วินัยที่เกิดขึ้นจากการรู้จักความรับผิดชอบและเกียรติของตนเอง

การให้นักเรียนรักษาเกียรติยศของตนเองเป็นแนวคิดหลักของการสร้างวินัยตามแนวคิดนี้ เป้าหมายของการสร้างวินัยลักษณะนี้คือ การให้นักเรียนมีความประพฤติดี โดยเชื่อว่าคนจะประพฤติดีก็ต่อเมื่อมีคุณธรรมประจำใจและนับถือเกียรติของตนเองและเมื่อนักเรียนคิด

ว่าตนเป็นคนดีเป็นคนมีเกียรติก็ย่อมจะไม่ทำในสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของตนเอง ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพยายามสร้างให้นักเรียนนับถือในเกียรติของตัวเองและรู้จักรับผิดชอบต่อการที่จะรักษาเกียรตินั้นไว้

4.5 หลักทั่วไปในการรักษาวินัยของโรงเรียน

ในสังคมประชาธิปไตย เช่น ประเทศไทย ทุกคนมีเสรีภาพในด้านต่าง ๆ เช่น เสรีภาพในการพูด การกระทำ การนำตนเอง ซึ่งโรงเรียนก็พยายามปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับนักเรียน แต่นักเรียนอาจเข้าใจคำว่าเสรีภาพไม่ถูกต้อง โดยเข้าใจว่าเสรีภาพนั้นนักเรียนสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามใจชอบ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ที่ถูกต้องนั้น นักเรียนจะต้องเข้าใจว่าเขาจะต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งทุกคนก็มีเสรีภาพในด้านต่าง ๆ เหมือนกัน ดังนั้น จึงต้องมีขอบเขตของเสรีภาพเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ขอบเขตของเสรีภาพนั้น อาจกำหนดในรูปของกฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อควบคุมความประพฤติและพฤติกรรมของบุคคล อย่างไรก็ตาม กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ มิใช่เพื่อการกดขี่บังคับแต่ต้องการให้บุคคลมีความรับผิดชอบ เมื่อทุกคนมีความรับผิดชอบในขอบเขตแห่งเสรีภาพของตนแล้วสังคมก็จะสงบสุข ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ตรงกันก่อน ในด้านของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องมีกฎระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อกำหนดขอบเขตความประพฤติและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อสร้างให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเอง อันหมายถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม แต่ถ้าหากนักเรียนไม่เข้าใจมีความคิดว่าถูกสิทธิรอนสิทธิก็จะเกิดการต่อต้านและกระทำในสิ่งขัดกับกฎเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และนั่นหมายถึงว่าปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม ความประพฤติของนักเรียนหรือปัญหาทางวินัยได้เกิดขึ้นแล้ว เพื่อลดปัญหาหรือป้องกันปัญหาทางวินัยที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความพินิจพิจารณากำหนดขอบเขตต่าง ๆ อย่างรอบคอบ การกำหนดขอบเขตที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรได้กำหนดขอบเขตหรือนโยบายเกี่ยวกับวินัยให้ชัดเจน การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวินัยของโรงเรียนก็คือ การกำหนดขอบเขตให้นักเรียนทราบว่า เราจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไร ตัวอย่างการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวินัยมีดังนี้ (Lester W. Anderson and Lauren A Van Dyke 1963:411)

1. นักเรียนพึงเคารพและยอมรับในอำนาจของโรงเรียน รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนด้วย
  2. ในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่น และให้ความร่วมมือ แก่คนทั้งหลาย ดังนั้น นักเรียนควรจะต้องยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่นด้วย
  3. นักเรียนจักต้องมีมาตรฐานสูงในการปฏิบัติตนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เช่น มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ พุดจาสุภาพ มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เคารพในสมบัติของผู้อื่น ความภูมิใจ ในผลงานและความสำเร็จตามความสามารถของตนเองเป็นสิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติ
  4. นักเรียนที่มีความกระตือรือร้นแสดงความสามารถที่จะเรียน มีความขยันหมั่นเพียร ขวนขวายหาความรู้จะได้รับโอกาสให้กระทำเช่นนั้น และจะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ ในทุก ๆ ทางเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อความสำเร็จในการศึกษาตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคล
- นโยบายเกี่ยวกับวินัยดังตัวอย่างที่ยกมานี้ ควรจะระบุให้ชัดเจนเพราะเป็นสิ่งที่จำเป็ นยิ่ง นอกจากนี้ ผู้บริหารครูอาจารย์จะต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจนโยบายเกี่ยวกับวินัยอย่างชัดเจน ด้วย เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนประพฤติตนได้ง่ายขึ้น แนวนโยบายเกี่ยวกับวินัยนั้นควรจัดพิมพ์ เผยแพร่ให้นักเรียนและผู้ปกครองได้รับทราบรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนรู้โดยแยก เป็นข้อ ๆ เช่น การใช้ห้องประชุม การประพฤติตนในการรับประทานอาหาร การทำการบ้าน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แนวนโยบายเกี่ยวกับวินัยของแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น สถานภาพของโรงเรียนประเภทและขนาดของ โรงเรียน จำนวนนักเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น แต่การนำนโยบายเกี่ยวกับวินัยไป ดำเนินการเพื่อให้บังเกิดผลดี สมตามความมุ่งหมายนั้นอาจมีหลักทั่วไปในการรักษาวินัยของโรงเรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 128)

1. ระเบียบ วินัย ข้อบังคับต่าง ๆ แม้ความคาดหวังที่โรงเรียนอยากให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั้น จะต้องเป็นระเบียบวินัยที่ทุกฝ่าย กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติหมายถึงนักเรียนผู้กำกับกับการปฏิบัติ หมายถึง ครู อาจารย์ จะต้องยอมรับและเข้าใจตรงกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจจึงเป็นเรื่องสำคัญ มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของระเบียบข้อบังคับจะต้องชัดเจนแจ่มแจ้ง ไม่คลุมเครือ หรือมิใช่เพื่อคนกลุ่มน้อย

2. การสร้างระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในโรงเรียน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทุก ๆ ฝ่าย และเกิดขึ้นด้วยอาศัยหลักเหตุผลเพื่อส่วนรวมเป็นสำคัญ
3. รักษาวินัย โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้เป็นอำนาจหน้าที่ของครูอาจารย์หรือแม้กระทั่งนักเรียนทุกคนมีส่วนช่วยเหลือในการกำกับควบคุมดูแลให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับ
4. การกำกับควบคุมดูแลเรื่องการรักษาวินัยจะต้องกระทำโดยสม่ำเสมอและกระทำด้วยความยุติธรรมเสมอภาคกัน
5. ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมไม่สวนทางกับค่านิยมของสังคม และจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมืองหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
6. ในการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดวินัย ต้องเป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์ แก้ไข ข้อบกพร่องมากกว่าเพื่อเป็นการแก้แค้นหรือทำให้เจ็บใจด้วยความรุนแรง

4.6 สาเหตุแห่งการกระทำผิดวินัยของนักเรียน

การที่โรงเรียนจะสามารถควบคุม แก้ไข และป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจถึงสาเหตุของการกระทำผิดของนักเรียน โดยปกติธรรมดาแล้วไม่มีใครอยากทำผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ทุกคนต้องการเป็นคนดีด้วยกันทั้งนั้น แต่สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันนี้นักเรียนจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้นมีหลายชนิด ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ (สวัสดี ชัยโอกาส 2513 : 13-18) คือลักษณะที่เป็นปัญหาซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วมีผลกับตัวนักเรียนเอง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยในสังคมไม่ขัดต่อระเบียบวินัยของโรงเรียน ไม่ทำให้ครูคนใดคนหนึ่งไม่พอใจ แต่เป็นภัยต่อสุขภาพจิตของนักเรียนเองและอาจแสดงออกอย่างรุนแรงได้ เช่น เด็กเซื่องซึม เหงื่อ ใจลอย เกือบตัว เป็นต้น ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือสังคมของโรงเรียน ปัญหาชนิดนี้จะกลายเป็นปัญหาของโรงเรียน เช่น การหนีเรียน การทะเลาะวิวาท การฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน การไม่ยอมทำการบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ปรากฏโดยทั่วไปพบว่า นักเรียนได้ประพฤติผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ แต่งกายผิดระเบียบ หนีโรงเรียน มาเรียนสาย ไม่เอาใจใส่ในการเรียน มั่วสุมในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ประพฤติตนเป็นนักเลง

อันธพาล ดื่มสุรารายาเมา ดิตยาเสพติด ปัญหาทางเพศสัมพันธ์ ลักขโมย ประกอบอาชญากรรม ขาดความสามัคคี ขาดความเคารพ เชื่อถือในตัวครู อาจารย์ เป็นต้น พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะมีเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านี้ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงสาเหตุที่มาของพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อหาทางป้องกันแก้ไข และดำเนินการในด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้น อาจจะมีสาเหตุที่แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนมาก พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้น มีที่มาของสาเหตุต่าง ๆ กันพอสรุปได้ ดังนี้ (ภิญโญ สาทร 2519 : 200, เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2520 : 53-54, เซาว์น มณีวงศ์ 2527 : 170-174)

1. สาเหตุที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง
2. สาเหตุที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของนักเรียน
3. สาเหตุที่เกี่ยวกับสภาพทางครอบครัว
4. สาเหตุที่เกี่ยวกับโรงเรียน
5. สาเหตุที่เกี่ยวกับระบบการบริหารโรงเรียน
6. สาเหตุที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน
7. สาเหตุที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

1) สาเหตุที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง อันได้แก่ ความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมทางสังคม ความรู้สึกว่าขาดความรัก ความปลอดภัยในโรงเรียน เป็นต้น

2) สาเหตุที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของนักเรียน เพื่อนฝูงอาจชักชวนกันก่อการวิวาท หรือสร้างบรรยากาศตึงเครียดให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน หรือกระทำการใด ๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

3) สาเหตุที่เกี่ยวกับสภาพทางครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวหละหลวม ขาดความอบอุ่นมีลักษณะเป็น “บ้านแตก” พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อย ๆ รักลูกไม่เท่ากัน พ่อแม่ดื่มเหล้าเล่นการพนัน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของลูก ๆ ไม่ให้ความอบอุ่นในด้านความรัก เป็นต้นว่า

3.1.1 พ่อแม่ยากจน ลูก ๆ กลายเป็นเด็กข้างถนน

3.1.2 พ่อแม่ร่ำรวยมาก ไม่มีเวลาให้กับลูก ๆ แต่นำเรอลูกได้ทุกอย่างไม่ว่า

จะเป็นกั้วแหวนเงินทอง รถยนต์ เด็กพวกนี้ขาดความอบอุ่น ห่อเหิม ขาดสติ

3.1.3 พ่อแม่รักมาก เอาใจใส่มากเกินไป จนทำอะไรไม่เป็นตัวของตัวเอง เด็กพวกนี้อาจหาทางออกด้วยลักษณะการข่มขู่ ข่มตน หรือแสดงไปในทางเสื่อมเสีย ซึ่งไม่มีใครกล้าทำ เพื่อแก้ปมที่ได้รับจากพ่อแม่

3.1.4 พ่อแม่แยกกันอยู่ ขาดคนเอาใจใส่ ขาดการดูแลอย่างใกล้ชิด ขาดความอบอุ่นทางใจ เด็กขาดที่พึ่ง ขาดผู้แนะนำ เด็กจะคล้อยตามเพื่อน แสวงหาเพื่อน เพื่อเป็นพึ่งทางใจ ใช้เวลาว่างไปในทางที่ชักนำ ผลักดันไปสู่ความเสียหาย ไร้ประโยชน์

3.1.5 พ่อแม่ประพฤติคนไม่ดี เด็กจำเอามาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต พฤติกรรมของพ่อแม่มีอิทธิพลต่ออุปนิสัยใจคอและความประพฤติของเด็กมาก เมื่อเด็กมองเห็นการกระทำของพ่อแม่ก็จะนำเอามาประพฤติปฏิบัติบ้าง โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ผิด

3.1.6 พ่อแม่ไม่เข้าใจถึงธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลงตามวัยที่เจริญเติบโต โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของร่างกาย อารมณ์และจิตใจเป็นอย่างมาก เด็กวัยรุ่นมีแรงขับดันมาก ถ้าไม่เข้าใจและเปิดโอกาสให้เด็กได้ระบายออกบ้างก็จะถึงจุดระเบิด หรือไม่ก็พยายามแสวงหาทางออกที่ผิด ๆ

3.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากหรือน้อยเกินไป เช่น มีจำนวนสมาชิกมากเกินไป ทำให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่น้อย เกิดการเลือกที่รักมักที่ชัง หรือมีจำนวนน้อยมาก เด็กเกิดความว้าเหวไม่มีเพื่อนเล่นก็ต้องพยายามออกไปหาเพื่อนนอกบ้านที่ถูกอกถูกใจตามความต้องการและรสนิยมของตนเอง

3.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความยากจน ความผิดเคืองในเรื่องเศรษฐกิจ สร้างความสำนึกที่ผิด ๆ กับเด็ก พ่อแม่ยากจน ต้องออกไปทำงานนอกบ้านซึ่งเป็นงานทุกชนิดที่สามารถจะเปลี่ยนเป็นเงินได้ ทำให้ไม่มีเวลาอยู่กับลูก หรือพ่อแม่ต้องประกอบธุรกิจการค้ามากมายหลายหลาก ไม่มีเวลาดูแลลูก พ่อแม่ทั้งสองประเภทนี้จะไม่อาศัยยึดถือศีลธรรมจรรยา อันเป็นแบบฉบับที่ดีต่อการดำรงชีวิตซึ่งเด็กจะได้รับอิทธิพลเหล่านี้ด้วย

3.4 ความเข้มงวดหรือหย่อนยานมากเกินไป ในการปกครองของพ่อแม่ พ่อแม่เป็นคนหัวโบราณ ระเบียบจัด เด็กจะได้รับความกดดันภายใน หรือไม่ก็บิดามารดาปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร เด็กขาดการแนะนำที่ดีที่ถูกที่ควร

3.5 ลักษณะสภาพแวดล้อมที่ตั้งของบ้านอยู่ในที่ที่อันไม่เหมาะสม เช่น แออัด สกปรก ใกล้สถานที่ย่อยขาย อันจะชักจูงเด็กไปในทางต่ำได้ง่าย

3.6 เด็กขาดผู้ปกครองดูแลอย่างแท้จริง ปัญหานี้เกิดกับเด็กที่มีความจำเป็นต้องจากบ้านเดิม เพื่อการศึกษาเล่าเรียนต่อหรือพลแม่รับราชการ หรือออกไปประกอบธุรกิจต่างแดนต่างเมือง ผู้ปกครองประเภทเหล่านี้ต้องฝากลูกให้อยู่ในความดูแลของคนอื่น ซึ่งคนเหล่านั้นก็ไม่ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควรขาดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีปัญหา การปรับตัว ปัญหาการใช้จ่ายเงินทอง ปัญหาทางการค้า ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

4) สาเหตุที่เกี่ยวกับโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน ซึ่งสาเหตุที่เกี่ยวกับโรงเรียนนั้น ได้แก่

4.1 สาเหตุจากครูอาจารย์

4.1.1 ครูอาจารย์บางคนไม่ได้ความรัก ความอบอุ่น ความเอ็นดู ความเอาใจใส่กับนักเรียนของตน อาจเป็นเพราะถือว่า ไม่ใช่ลูกหลานหรืออาจจะไม่ชอบหน้ากันเป็นการส่วนตัว ใช้อำนาจหน้าที่โดยปราศจากความสำนึกในความเป็นครู ไม่เข้าใจเด็กและไม่พยายามที่จะเข้าใจ

4.1.2 การสอนของครูบางครั้งมุ่งแต่ในเรื่องเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญมุ่งที่จะสอนให้ทันตามที่หลักสูตรกำหนด โดยไม่คำนึงถึงความเข้าใจในบทเรียนของเด็กสร้างความเบื่อหน่ายและท้อแท้ใจ บางครั้งอาจถูกกลโกงอันเนื่องมาแต่บทเรียนที่ตนเองไม่รู้เรื่องนั้น ทางออกคือ หนีเรียน หรือหนีครู หนีสังคมของโรงเรียน ไปสู่สังคมใหม่ที่วัยรุ่นและมีแนวโน้มชักนำไปสู่ทางต่ำได้ง่าย

4.1.3 ครูบางคนใช้วิธีการควบคุม ปกครองนักเรียน โดยวิธีเฉียบขาด เกรงครัดจนเกินไป เด็กนักเรียนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นอันเป็นธรรมชาติของความอยากรู้ อยากเห็นได้ หรือครูบางคนอาจขู่ให้เด็กกลัวโดยปราศจากเหตุผลที่เหมาะสมและถูกต้องในทางตรงกันข้าม ครูบางคนอาจปล่อยปละละเลยเด็กจนเกินไปให้เด็กแสดงออกในบางสิ่งบางอย่างจนเกินเลยบทบาทและฐานะของนักเรียนจนไม่สามารถควบคุมได้ในที่สุด

5) สาเหตุที่เกี่ยวกับระบบการบริหารโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่โรงเรียนบัญญัติขึ้นใช้ หรือของกระทรวงศึกษา-

วิธีการไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและแนวทางในการปฏิบัติ เพราะกฎระเบียบ คำสั่งบางประการของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศใช้ ไม่คำนึงถึงความแตกต่างและสภาพการของระดับและสถานศึกษาใช้เป็นคำสั่งรวมให้มีผลบังคับสำหรับโรงเรียนทุกประเภทในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการแทนที่จะเป็นการลดปัญหากลับจะเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับนักเรียน โดยเฉพาะการปกครองของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

5.2 ผู้บริหารโรงเรียนใช้ระบบระเบียบราชการบริหารงานอย่างเคร่งครัดมากเกินไป สร้างทัศนคติที่ไม่ดี หรือผิด ๆ ให้เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับนักเรียน จนทำให้นักเรียนเกลียดโรงเรียน เกลียดครู หรือในทางตรงกันข้าม โรงเรียนบางแห่งอาจปล่อยปละละเลยหย่อนยานในเรื่องระเบียบปฏิบัติ จนทำให้นักเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัยไม่นำพาต่อกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อห้าม กลายเป็นคนที่มีนิสัยเอาแต่ใจ ขอแต่ความสะดวกของตนเองในที่สุด

6) สาเหตุที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

โดยปกติผู้ปกครองนักเรียนมักจะโยนภาระการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นภาระของโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียว ความผิดพลาดอันเกิดจากตัวนักเรียนมักจะมัดให้เป็นภาระและความรับผิดชอบของโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งโดยความจริงแล้ว นักเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนเพียงวันละ 8 ชั่วโมงต่อวันเท่านั้น ที่เหลือเป็นเวลาที่นักเรียนอยู่นอกโรงเรียนหรืออยู่กับผู้ปกครอง หากโรงเรียนและผู้ปกครองมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน มีความร่วมมือประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีแนวปฏิบัติและมาตรการควบคุม อบรมสั่งสอนอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ปัญหาในเรื่องนี้จะเบาบางลงและเกิดขึ้นได้ยาก

7) สาเหตุที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

สภาพปัจจุบันของสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเหนือชีวิตและความเป็นอยู่ของนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมและความประพฤติปฏิบัติของผู้หลักผู้ใหญ่ที่ไม่เหมาะสมเป็นตัวอิทธิพลที่เด็กเอาอย่างได้ เช่น การทุจริตคิดมิชอบ การใช้อิทธิพลต่าง ๆ การฉ้อโกงใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด เอาไรต์เอาเปรียบ เจ้าเล่ห์ แสนกล เป็นต้น ตัวอย่างดังกล่าวเหล่านี้จะมีปรากฏให้เห็นและเป็นข่าวทางสื่อมวลชนบ่อย ๆ เสมอ ย่อมซึมซาบอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนอย่างแน่นอน สภาพแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป ก็มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าหากโรงเรียนตั้งอยู่ติดกันหรือบริเวณเดียวกันกับสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม หรือสถานเริงรมย์ บาร์ ไนต์คลับ สถานบันเทิง ซ่องโสเภณี โรงนวด โรงน้ำชา ห้องอาหาร ศูนย์การค้า

เหล่านี้ เป็นแหล่งมั่วสุมที่เป็นอันตรายอย่างยิ่ง นักเรียนอาจจะเอาอย่างและต้องการสัมผัสกับสิ่งตำทราวมเหล่านั้นบ้าง

นอกจากนี้ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ระบบการสื่อสารมวลชนทุกชนิดทุกประเภท อาทิเช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ เจริญก้าวหน้าสามารถติดต่อประสานงานกันได้อย่างรวดเร็ว อันเป็นผลทำให้วัฒนธรรมและความเจริญจากประเทศหนึ่งเข้าสู่อีกประเทศหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว และบางส่วนอาจไม่เหมาะสมซึ่งกันและกัน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะเอาอย่างในสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ อันจะก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียนได้ นอกจากนี้อิทธิพลของสื่อมวลชนทุกประเภทยังมีบทบาทและอิทธิพลเหนือความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของนักเรียนยิ่งถ้าสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เสนอแต่ในสิ่งที่เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม เช่น ข่าวเกี่ยวกับการปล้นจี้ การประกอบอาชญากรรม การกระทำทางเพศและอื่น ๆ ก็จะเป็นการสร้างทัศนคติและค่านิยมไปในทิศทางที่ไม่ดีและไม่ก่อประโยชน์ให้กับตัวนักเรียนและส่วนรวม ซึ่งมีตัวอย่างปรากฏหลายรายที่นักเรียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากภาพยนตร์ โทรทัศน์ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย

จะเป็นได้ว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้น มีสาเหตุที่มาหลายด้านประกอบด้วยสาเหตุที่เกี่ยวกับตนเอง พ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อนฝูง โรงเรียน สภาพแวดล้อม และอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ระบบการติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็ว ก่อให้เกิดการรับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่ขัดต่อความพึงพอใจของส่วนรวม และการเอาแบบอย่างที่ไม่ดีต่าง ๆ จากสื่อสารมวลชนนั้น ๆ อันเป็นผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความประพฤติของนักเรียนเป็นอย่างมาก

4.7 การแก้ปัญหาและพฤติกรรมในการรักษาระเบียบวินัย

ปัญหาสำคัญทางวินัยของนักเรียนที่มักพบบ่อย ๆ ได้แก่ การหนีโรงเรียน การมีกิริยา วาจาไม่ดี การแต่งกายผิดระเบียบ ไม่สนใจเรียน การคดโกง การทะเลาะวิวาท การลักขโมย กอกร้าว การสูบบุหรี่ การติดยาเสพติด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้บางอย่างเป็นโทษแก่ตนเอง เช่น การหนีโรงเรียน บางอย่างก็เป็นโทษแก่นักเรียน อื่น ๆ เช่น การลักขโมย ปัญหาทางวินัยเหล่านี้ ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของคนอื่นหรือละเมิดกฎข้อบังคับของโรงเรียน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูและโรงเรียนที่จะต้องพยายามหาสาเหตุของความผิดทางวินัยที่เกิดขึ้น

เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ตรงต่อสาเหตุต่อไป การพิจารณาเพียงปลายเหตุ นั้น ไม่สามารถจะแก้ปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีกได้ การป้องกันไม่ให้เกิดความผิดขึ้นอีกมีความจำเป็นในการรักษาวินัยอย่างยั่งยืน

ได้มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและพฤติกรรมในการรักษาระเบียบวินัยไว้ต่าง ๆ กัน กล่าวคือ พันธ์ หันนาคินทร์ (พันธ์ หันนาคินทร์ 2513 : 202) ได้กล่าวว่า “กันไว้ดีกว่าแก้” เป็นภาษิตที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาทางวินัยอย่างยั่งยืน เพราะการดำเนินการป้องกันและส่งเสริมให้นักเรียนกระทำแต่สิ่งอันพึงปรารถนาหรือระบายความคิดและการกระทำอันจะเป็นหนทางนำไปสู่ความเสื่อมเสียให้กลับกลายเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมย่อมจะช่วยป้องกันเบื้องต้นมิให้นักเรียนประพฤติดุจดและละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนได้บ้าง

การแก้ปัญหาทางวินัยนั้น จะต้องพยายามค้นหาปัญหาให้เข้าใจ เพราะบางที่เราไม่เข้าใจและทราบปัญหาที่แน่นอนก็ได้ แต่การทำรั้วรอบ ๆ กันเอาไว้ก่อน เช่น เด็กคนหนึ่งหนีโรงเรียน โรงเรียนก็โทษบ้าน บ้านก็โทษโรงเรียน ไม่มีใครจับจุดปัญหาได้อย่างชัดเจน ผลสุดท้ายก็ทราบว่าเป็นผลจากการที่เด็กนั้นถูกชักจูงได้อย่างง่าย ๆ ตามเพื่อนเรื่อย ๆ ไป เมื่อเราทราบและแก้ที่จุดนี้ บางสิ่งบางอย่างก็คืนดีไปทำให้เกิดความมั่นใจขึ้นทั้งตัวเราและเด็ก เช่นเดียวกับการรักษาคนไข้ซึ่งจะพอใจแต่เพียงกว้าง ๆ รู้ว่าเขาเป็นไข้อย่างเดียวเท่านั้นยังไม่พอ ต้องรู้ให้แน่ลงไปว่า ไข้ชนิดใด มาเลเรียหรือไทฟอยด์หรือโรคอะไรกันแน่แล้วให้การรักษา (นายแพทย์ ประสพ รัตนากร 2515 : 2)

จะเห็นได้ว่าในการที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ได้ผลดีได้นั้น ผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหานั้นจะต้องพยายามหาทางแก้ไขและป้องกันมิให้ปัญหานั้น ๆ เกิดขึ้นได้อีก อย่างไรก็ตามผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปควรจะได้ทราบแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนดังนี้ (คณะนิสิตปริญญาโท 2518 : 30-33)

1. ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจถึงสภาพที่เป็นจริงธรรมชาติหรือความต้องการของเด็กในระดับต่าง ๆ วัยต่าง ๆ อย่างถูกต้อง
2. โรงเรียนจะต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการปลูกฝังอบรมอย่างชัดเจนจะต้องชี้แจงให้ครู อาจารย์ ผู้ร่วมงานได้ทราบถึงแนวทางที่กำหนดขึ้น ต้องร่วมมือ ร่วมใจกันอย่างแท้จริง ซึ่งมีข้อเสนอแนะแนวทาง ดังนี้

2.1 ครู อาจารย์ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องสำรวจและปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสม จะต้องสร้างศรัทธา ความเชื่อถือและไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน เพื่อเป็นที่เคารพของนักเรียน

2.2 ครู อาจารย์ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องให้ความใกล้ชิด ให้ความรักความเห็นอกเห็นใจ อย่าให้นักเรียนเกิดความคิดว่าครูและนักเรียนอยู่กันคนละพวก

2.3 ครู อาจารย์ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องประสานสัมพันธ์ สามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยึดหลักการและแนวนโยบายอันเดียวกัน

3. โรงเรียนจะต้องปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีงามอยู่เสมอ เช่น การปรับปรุงอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องน้ำ ห้องส้วม สนาม อาณาบริเวณต่าง ๆ ให้รื่นรมย์ เพื่อเป็นการสร้างศรัทธา สร้างบรรยากาศ และแรงจูงใจให้กับนักเรียนรักโรงเรียน ผูกพันอยู่กับโรงเรียน และใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข

4. โรงเรียนจะต้องพยายามจัดดำเนินการในการให้บริการต่าง ๆ กับนักเรียนให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับนักเรียน อาทิเช่น

4.1 ให้โอกาสนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การกำหนดความมุ่งหมายและร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

4.2 ฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักออกกฎเกณฑ์ควบคุมการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตามกรอบและระบอบของโรงเรียน

4.3 จัดประสบการณ์และกิจกรรมที่มีความหมายสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัส ปฏิบัติ รับผิดชอบกิจกรรมนั้น ๆ ให้มากที่สุด

4.4 จัดโครงการแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวให้กับนักเรียนอย่างจริงจัง ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าบริการด้านนี้ช่วยนักเรียนได้มีประโยชน์กับนักเรียนโดยตรง

5. โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมความประพฤติและแนวทางปฏิบัติตนเองของนักเรียน ทั้งในขณะที่นักเรียนอยู่ที่บ้านและอยู่ที่โรงเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความพยายามที่จะอธิบายและสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองทราบถึงคุณค่าของการจัดการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวนักเรียน อาจทำได้โดยการประชุมชี้แจง การพิมพ์เอกสาร แจกคู่มือโรงเรียน ออกจดหมาย ข่าวสาร เป็นต้น

5.2 เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนโรงเรียนในบางโอกาส เพื่อให้ผู้ปกครองได้มาพบมาเห็นสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน เพื่อให้รู้และประสบปัญหาในโรงเรียนด้วยตนเอง พบปะสนทนากับผู้บริหารและคณะครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน

5.3 จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนในบางโอกาส

5.4 จัดนิทรรศการ การแสดงของโรงเรียนตามโอกาสอันควร

5.5 จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง ครูและศิษย์เก่าของโรงเรียน

โดยหลักการแล้วการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือผู้ปกครองควรเป็นกระบวนการร่วมสองทาง กล่าวคือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์จากโรงเรียนไปสู่ชุมชน และจากชุมชนกลับเข้ามาสู่โรงเรียน

6. ควรที่จะได้มีการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนกฎหมายการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองและระเบียบวินัยให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสามารถปฏิบัติได้จริง ไม่ล้าสมัยในการนำไปปฏิบัติ การแก้ไขควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าไปมีส่วนแก้ไข ปรับปรุงด้วย ทั้งนี้ เพราะผู้ปฏิบัติย่อมตระหนักได้ดีว่า จะนำไปปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด

4.7.1 วิธีแก้ปัญหาคำผิดทางวินัย

การแก้ปัญหาคำผิดทางวินัยนั้นเป็นการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน บุคคลสำคัญที่มีบทบาทช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม คือ ครูอาจารย์ อาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายแนวทาง วิลเลียม จี สแตนเลอร์ (William G. Stanler 1955 : 184-195) ได้ทำการศึกษาและพบว่าวิธีการที่ครูใช้ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มีดังนี้

1. มีวิธีลงโทษ
2. วิธีชี้แจงให้เห็นถูกผิด

3. วิธีเพิ่มหรือลดงานที่มอบหมายให้ทำ
4. วิธีค้นหาสาเหตุว่าทำไมเด็กนักเรียนจึงประพฤติดีเช่นนี้
5. วิธียกย่องหรือกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่น
6. วิธีส่งไปให้แพทย์ทำการรักษาหรือบุคคลอื่นช่วยแก้ปัญหา

มาลินี จุโชนา (มาลินี จุโชนา 2520 : 23) ได้ทำการสำรวจและพบว่าวิธีการที่ครูโรงเรียนมัธยมใช้แก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนมี 5 วิธีด้วยกัน ดังนี้

1. วิธีการลงโทษ ดุ ตี ชู่ หักคะแนน กักบริเวณ ไล่ออก
2. วิธีการชี้แจงให้เห็นถูกผิด
3. วิธีค้นหาสาเหตุว่าทำไมนักเรียนจึงประพฤติเช่นนั้นแล้วแก้ไข
4. วิธีการให้รางวัล
5. วิธีส่งปัญหาให้ผู้อื่นแก้ไข

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2520 : 61-62) ได้เสนอแนะการแก้ไข

ปัญหาความผิดทางวินัยไว้ดังนี้

1. ว่ากล่าวตักเตือน
2. การกักขัง เช่น กักไม่ให้ออกไปในเวลาพักกลางวัน หรือกักให้กลับบ้าน

ช้ากว่าปกติ

3. การชดใช้ค่าเสียหาย เมื่อนักเรียนทำสิ่งของเสียหายก็ให้ซื้อหรือซ่อมให้คงสภาพเดิม
4. การให้สังคมลงโทษ โดยทำให้สังคมไม่ยอมรับผู้กระทำความผิด
5. การชู่ให้กลัวหรือทำให้ได้อาย
6. พักการเรียน และการไล่ออก
7. การลงโทษให้เจ็บกาย

ในปัจจุบันแนวคิดทางจิตวิทยาที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน คือ แนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรม ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับภาวะ 5 ประการ ดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต 2526 : 26)

1. การให้แรงเสริม
2. การลงโทษ
3. การวางเฉย

ภาวะทั้ง 3 ประการดังกล่าว นักจิตวิทยาเห็นว่า การลงโทษนับเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม
 ในในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหา เหตุผลสำคัญที่ครูไม่ควรใช้วิธีการลงโทษนักเรียนมีดังนี้
 (John D.Krumboltz 1972 : 185)

1. การลงโทษไม่สามารถจัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ เป็นแต่เพียงระงับพฤติกรรม
 กรรมได้ชั่วคราวเท่านั้น

2. การลงโทษบ่อย ๆ เป็นอันตรายต่อสุขภาพจิต เพราะอาจทำให้ผู้ถูกลงโทษขาด
 ความมั่นคงทางอารมณ์ สร้างความกลัว ความกังวล และก่อให้เกิดเป็นโรคประสาท

3. การลงโทษไม่อาจทำให้ผู้ถูกลงโทษรู้ว่าพฤติกรรมที่พึงปรารถนาคืออะไร
 และอาจทำให้ผู้ถูกลงโทษมีแนวโน้มที่จะต่อต้านการลงโทษด้วยการต่อสู้ หรือถอยหนีด้วยการ
 กลายเป็นคนเงียบขรึม เก็บตัว

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ ครูส่วนใหญ่ยังนิยมวิธีการลงโทษโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วย
 การตี ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นเพียงการระงับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในขณะนั้นเท่านั้น
 โดยหน้าที่ของครูแล้ว จะต้องรับผิดชอบในการยับยั้งหรือแก้ไขและจัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
 ดังนั้น ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการใช้วิธีการแก้ไข พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของ
 นักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะการใช้วิธีการแก้ปัญหาก็เหมาะสมหรือถูกต้องตามหลักวิชาเท่ากับ
 เป็นการเพิ่มให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากยิ่งขึ้น

การทำโทษเกี่ยวกับปัญหาทางวินัยนั้น ควรมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (Glen F. Ovard
 1966 : 342-343)

1. การแก้ไขหรือการทำโทษควรจะเป็นในลักษณะของการให้การศึกษา จุดประสงค์
 ของการทำโทษหรือการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนก็เพื่อจะช่วยให้นักเรียนมี
 วินัยในตนเอง การทำโทษควรจะเป็นการสอนให้มีความรับผิดชอบ

2. การทำโทษควรจะต้องเกี่ยวข้องกับภาระกระทำผิดระเบียบนั้น เช่น นักเรียนขีด
 เขียนบนฝาผนัง ควรจะทำโทษด้วยการให้ทำความสะอาดสิ่งที่ตนเองเขียน เป็นต้น

3. การแก้ไขหรือทำโทษควรกระทำทันที หรือโดยเร็วที่สุด หลังจากที่นักเรียนกระทำ
 ผิด เพราะถ้าหากนักเรียนทำผิดและปล่อยไว้นาน ๆ จึงเรียกมาพบนักเรียนอาจเปลี่ยนแปลง
 พฤติกรรมแล้วก็ได้

4. การทำโทษควรจะเป็นการนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา

5. การทำโทษควรจะพิจารณาอย่างรอบคอบว่าเป็นการถูกต้องไม่ควรทำโทษเมื่อ
โกรธ

6. การทำโทษควรจะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้

ถ้าจำเป็นที่จะต้องลงโทษให้เจ็บทงกาย เช่น การเขียนตีนั้น จะต้องพิจารณาให้รอบคอบ
เป็นพิเศษ สำหรับการทำโทษด้วยการเขียนนั้นมีข้อเสนอแนะดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์
2520 : 62)

1. ไม่ลงโทษด้วยความโกรธหรือพยาบาท ไม่ควรเขียนนักเรียนขณะที่ไม่โ

2. ลงโทษด้วยปริมาณให้เหมาะสมกับเหตุ

3. แน่ใจว่าการลงโทษชนิดนี้ จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาได้

4. ขนาดของการลงโทษ ควรจะพิจารณาเกี่ยวกับอายุ ขนาด และความแข็งแรงของ
ร่างกายของนักเรียนที่จะถูกทำโทษ

5. การลงโทษควรมีผู้รู้เห็นแต่ไม่ใช่การประจาน

6. ควรจะดูความนิยมของผู้ปกครองด้วยว่าสนับสนุนการลงโทษแบบนี้หรือไม่
บางโรงเรียนกระทำได้ง่าย เพราะผู้ปกครองยินยอม

7. จะต้องรับผิดชอบว่าการลงโทษที่กระทำลงไปนั้นเหมาะสมแล้วและมีเหตุผลเพียงพอ

4.7.2 การป้องกันการกระทำผิดทางวินัย

การแก้ปัญหาการกระทำผิดทางวินัย นอกจากจะต้องแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
ของนักเรียนแล้ว แนวคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การแก้ปัญหาโดยวิธีการแก้ไขป้องกัน
ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหทางบวก เป็นการส่งเสริมนักเรียนกระทำแต่ในสิ่งที่ดี เป็นการเสนอแนะ
อันจะช่วยให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง การป้องกันการกระทำผิดทางวินัยอาจมีดังนี้
(พนัส หันนาคินทร์ 2513 : 202-208)

1. การส่งเสริมให้เกิดความสนใจในบทเรียน เมื่อนักเรียนสนใจในบทเรียนย่อม
ไม่สร้างปัญหาขึ้น ถ้านักเรียนไม่สนใจในบทเรียนแล้ว พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาอาจเกิดขึ้นได้

2. การสร้างความรักโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียน เมื่อนักเรียนรักโรง-
เรียน มีความภูมิใจในโรงเรียน ย่อมไม่ประพฤตินในอันที่จะนำความเสื่อมเสียมาสู่โรงเรียน
เครื่องแบบและเครื่องหมายของโรงเรียนย่อมมีส่วนช่วยป้องกันปัญหาทางวินัยได้บ้าง

3. การรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครูด้วยกัน ถ้าคณะครูแตกแยกความสามัคคีย่อมเป็นเหตุให้ความนับถือที่นักเรียนมีต่อครูเสื่อมลง ซึ่งเป็นผลทำให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนเป็นไปได้โดยยาก

4. พยายามจัดสิ่งยั่วยุที่จะก่อให้เกิดความผิดหวังทางวินัย สิ่งยั่วยุนี้รวมทั้งทางกายภาพ เช่น อาคารเรียน สนาม ห้องเรียน และสิ่งยั่วยุภายใน ได้แก่ ความรู้สึกทางอารมณ์ เช่น ครูที่สอนเป็นคนเจ้าอารมณ์ โมโห ฉุนเฉียว ย่อมสร้างปัญหาทางวินัยได้ง่าย

5. การให้รางวัลความประพฤติดี เพื่อยั่วยุให้กระทำความดี

6. สร้างความร่วมมืออันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

7. ชี้แจงตักเตือนเป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่ เพื่อให้นักเรียนทราบว่าจะไรควรทำอะไร ไม่ควรทำ

8. การจัดกิจกรรมนักเรียน

ในการปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความประพฤติของนักเรียนนั้น ครูอาจารย์ตลอดจนผู้บริหารจะต้องจัดดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติการดังกล่าวมีผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและป้องกันปัญหาความประพฤติของนักเรียน ดังนั้น ในการดำเนินการเพื่อลดปัญหาความประพฤติของนักเรียนควรคำนึงถึงด้านต่าง ๆ ดังนี้ (เชาว์ มณีวงศ์ 2527 : 179-180)

1. การแก้ปัญหาที่ประพฤตินักเรียนที่ประพฤตินั้น ผู้เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ สุขุม เยือกเย็น อย่ารีบร้อน เพราะนักเรียนก็มีความคิด มีธรรมชาติ มีหัวใจ การกระทำของครูหรือผู้บริหารมีผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน

2. การแก้ปัญหาด้านนี้ต้องอาศัยเวลาและสถานการณ์ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องต้องมีอุดมการณ์ที่มั่นคง หนักแน่น เอาจริง อย่าท้อแท้ใจ สิ่งใดที่แก้ไขไม่ได้ในวันนี้ พรุ่งนี้หรือวันต่อ ๆ ไป อาจแก้ไขได้

3. การแก้ปัญหาที่ดีจะต้องเข้าถึงปัญหา แสดงความเป็นเพื่อน เห็นอกเห็นใจเป็นพวกพ้องเดียวกัน พยายามอย่าให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต่อต้าน มิฉะนั้น นักเรียนจะพาลเกรงหน้าขึ้น

4. พยายามตีปัญหาให้แตก ค้นปัญหาให้เข้าใจเพราะปัญหาสำคัญในการแก้ปัญหา นักเรียนที่ประพฤตินั้นมักจะเกิดขึ้นเสมอ ๆ คือ ผู้แก้ปัญหาไม่รู้จักปัญหาที่แท้จริง ทราบไม่ชัดเจน เมื่อแก้ปัญหาไม่ตรงจุด ก็ยากที่จะแก้ปัญหานั้น ๆ ได้